

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה משיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

גליון

190

פרשת חקת

ויקחו אליך

דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה... וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן (יט, ג). פירש רש"י שלכך אמר לו הקב"ה 'ויקחו אליך', לומר שלעולם היא נקראת על שמך, 'פרה שעשה משה במדבר'. והוא כמו שאמר רבי יוסי בר חנינא בתנחומא (חקת, ח) ובכמדבר רבה (יט, ו) שרמז לו בזה הקב"ה שכל הפרות שיעשו ישראל לעתיד, בטלות, ושלך קיימת. וביארו העמר נקא והמזרחי (יט, ב) שהוא מפני שלא ציוה למשה להתעסק בפרה זו כלל, שהרי ליתנה לאלעזר ציוהו, אם כן מהו שאמר לו 'ויקחו אליך', אלא שבא לרמוז לו בזה שלעולם תקרא הפרה על שמו.

שלך לעד עומדת

וּכְתַב רַבִּינוּ אֱלִיָּקִים (יומא ד ע"א) שבוה ציווה הקב"ה שצריך שתהיה אפר פרת קיימת לעולם, וממנה יערבו בכל אפר פרה שיעשו לדורות. וכן נתקיים, כמו שכתב הריטב"א (יומא ד ע"א) שלא היתה פרה שלא ערבו באפרה משל משה, וכן יתקיים לעתיד, כמובא בכילתא (פ' בשלח, מס' דויסע ה) שעתיד אליהו להעמיד לישראל צלוחית של מי נדה, וכמו שכתב מהרז"ו (במדבר"י יט, ו). והוא כמו שאמרו באבות דרבי נתן (א, ב) שמפרת משה מיטהרים הטמאים לדורות, וכן יסד רבי אלעזר הקליר (בפיוט יוצר לשבת פ' פרה) 'רָמַז בְּוִיקְחוּ אֵלֶיךָ הַיּוֹת פִּרְתוֹ מוֹתְמַדָּת, שֶׁכָּל שֶׁכָּל הַפְּרוֹת כְּלוֹת, וְשֶׁלֶךְ לַעַד עוֹמַדָּת'.

וּכְתַב הַמַּהְרַ"ל בְּגוֹר אַרְיָה (יט, ב) שהציווי באפר הפרה 'והיתה לעדת בני ישראל למשמרת' (יט, ט) נאמרה על פרת משה (ולפי זה מה שאמרו במשנה פרה ג, ג) ובספרי (חקת, קכד) שכל פרה חולקים אפרה לשלושה ונותנים חלק אחד בחיל למשמרת, היינו שהיו מצרפים חלק פרה זו לחלק פרת משה, שבה עיקר הציווי), כי כל העוֹשֵׂי לְדוֹרוֹת תְּלוּי וְעוֹמֵד הוּא בְּדַעְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הַיּוֹדֵעַ טַעַם מִצְוֹתָהּ אֶל אֲמַתָּהּ, שְׁהָרִי רַק לֹו גִילָה הַקֶּבֶ"ה טַעְמָה וְסוּדָה כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ שֶׁם בְּמַדְרַשׁ (בְּתַנְחוּמָא וּבְכַמְדַּבְרֵי שֶׁם), וְלִכְךָ נִקְרָאִים כֹּל מַעֲשֵׂיהָ עַל שְׁמוֹ עַל אֵף שְׁעוֹסְקִים אַחֲרָיִם בְּעֵשִׂיתָהּ, וְכַפִּי שֶׁאֵף בְּפִרְתוֹ עֲצָמָה אֲלַעְזוֹר הוּא שְׁנִצְטוּהָ לַעֲסוֹק בְּעֵשִׂיתָהּ. וְהוּא מִפְּנֵי שֶׁרַק דָּבָר שְׁכָלִי יֵשׁ לוֹ קִיּוֹם וְנִצְחִיּוֹת, וְלִפְיֶכֶךְ פִּרְתָּהּ שֶׁנִּשְׁעָתָה עַל פִּי שְׁכָלוֹ וְדַעְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שִׁדְעָה טַעְמָה, יֵשׁ לָהּ קִיּוֹם נִצְחִי.

בלע המוות ורוח הטומאה

וְהִנֵּה שְׁלִימוֹת טַהֲרַת הַפְּרָה תִּהְיֶה לַעֲתִיד בְּשִׁלְמוֹת כֹּאשֶׁר יִתְקַיֵּם "בְּלַע הַמּוֹת לְנִצְחָ" (ישעיה כה, ח), ויעביר הקב"ה את רוח הטומאה מן הארץ (זכריה יג, ב), שאז בכוחו של מלך המשיח תתפשט קדושת דעתו של משה בכל ישראל ותטהרם מכל אחיזה של צד המוות ורוח הטומאה. שהרי אמרו במשנה פרה ג, ג) שאחר פרתו של משה נעשו עוד שמונה פרות במשך הדורות, וכתב הרמב"ם (פרה פ"ג ה"ד) שאת העשירית יעשה מלך המשיח. וביאר רבנו בחיי (יט, ב) שהוא שרמזו בתנחומא (חקת, ו) ובכמדבר רבה (יט, ו) שעל טהרת הפרה אמר שלמה (במשלי ג, יט) "ה' בחכמה יסד ארץ", שמתוך שגילה סודה למשה, ובזה פירש לפניו התורה כולה ולא הסתיר ממנו פשר דבר שבה, הנה יש יסוד וקיום לארץ, כי בזה נתגלה לו דרך הנהגת ה' בעולם כפי חילופי העתים, שמשנתית ההנהגה ממדת הדין למדת הרחמים על

ישראל ובזה מטהרת היא הפרה בכוחו של משה היודע סודה לכל טמאים שבישראל בכל משך הדורות בהעבירה רוח הטומאה מעליהם, עד שתתגבר כח טהרתה בזמן מלך המשיח שישרוף העשירית, ותעבור רוח טומאה מן הארץ כליל.

מי יתן טהור מטמא

והוא כענין שאמר רשב"י בזהר פקודי (בדף רכא ע"א) שמשנה הוא בסוד הדעת הכוללת לחכמה ולבינה, שבה נתייסד העולם, שבה ועל ידה מתקשר כל דבר שבבריאה בדוגמא שכנגדו למעלה, עד שנעשה ראוי להיות כסא ומרכבה לאור השכינה שתושפע בו, ובסוד המשכן שבו נתאחדו ונתקשרו כל חלקי העולם בשרשם העליון. ומובא בדברי רבנו האר"י בעץ חיים (שער מט, ג) שמפני שנתערבה הדעת מטוב ורע, לכך כל תכלית דעתו של משה הוא להביא לכדי כך שתכנע הסטרא אחרא בשלימות תחת הקדושה, ויתבררו ויעלו מקרבה כל חלקי הקדושה. ולכך כל מעשי פרה מחוץ למקדש הם, ובסגן, בכדי לגלות אחדותו יתברך בעולם ולהוציא טהור מטמא, ותבטל כל רוח טומאה שבעולם ותכנע תחת הקדושה.

והוא כמו שדרשו בפסיקתא (פסקא יד) ובילקוט שמעוני (חקת רמז תשנט) מה שנאמר בה 'פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול', שנרמזו בה כל הגלויות, מצרים, בבל, מדי, יון, ואדום, ועיקר הגלות הקשה מכולם היא תחת אדום אשר לא עלה ולא קבלה עליה עולו של הקב"ה, אבל סוף דבר תינתן בידי אלעזר הכהן, לא-ל העוזר לישראל, ויוציאה מחוץ למחנה ותשחט ותשרף לאפר. ואמר על כך רבי אלעזר שם בזהר פקודי (בדף רלו ע"א) שזוהי מעלת הפרה, שבכוחה לכנוס לתוך מקום כוחות הטומאה ולהכניעם מקרבם ולהוציא בלעם מפיהם שינקו מהקדושה כדי חיותם בכל משך הגלויות, עד שנעשית לאפר תחת הקדושה, וכענין שנאמר (במלאכי ג, כא) ביום הדין הגדול לעתיד 'ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם', ומתבטלת ועוברת רוח הטומאה כליל מן הארץ.

והולכתי עורים בדרך לא ידעו

אלא שדעתו של משה בדבר נעלמת היא מכל, כמו שכתב השל"ה (פ' חוקת, תר"א ו) שעל כך אמר לו הקב"ה 'לך אני מגלה טעם פרה, אבל לאחרים חוקה' (תנחומא ובמדבר"ר שם), כי לעומת השגתו בדבר נחשבים כל הנבראים כסומים, אבל מדור מדור הולכת ונגלית דעתו יותר ויותר כפי הנגלה לחכמים שבכל דור, עד שיושלם הדבר לעתיד בשלימות, ויקויים "והולכתי עורים בדרך לא ידעו" (ישעיה מב, טז). ועל כך אמר שלמה ה' בחכמה יסד ארץ' כאמור, שמתוך שגילה ה' חכמתו שבדבר למשה, כבר נסללה הדרך לכל מי שיתן נפשו בדבר לגלות חכמה זו בעולם, עד שתושלם גילוי החכמה בארץ ויתכון עדי עד, מתוך שתתפשט בה הדעה את ה' כמים לים מכסים (ישעיה יא, ט).

והחכמה מאין תמצא

ועל כך שם שלמה נפשו בכפו להשיג הדרך לגלות חכמה זו של משה בעולם, כמו שדרש עליו רבי תנחום בר חנילאי במדרש משלי (פ"א) מה שאמר איוב (כח, כ) "והחכמה מאין תמצא", זה שלמה ישב בתענית ארבעים יום

ואלה יעמדו על הברכה

העלון מוקדש לרפואת ישועת והצלחת:

יוסף בן אלישבע הדסה, ספיר הת רינת, דוד בן קאטי חנה, דוד בן יעל
להקדשות ניתן לפנות בטל' 076.599.599.1

לעילוי נשמת

שיינא בת מיכל, יורם רפאל חזקיהו בן יוסף, יוסף בן שרה,
שלום בן שמעון, חי בן סימה, ראו דור דרור בן רונית,
איסוג בן מריה, יוסף בן מזל טוב.

שלמה – למשה

וביאר החיד"א בפני דוד (חקת, יב), שהוא מפני שהיה שלמה גלגול נשמתו של משה כמובא בספר הגלגולים (פל"ה), וכמו שרמז זאת המגלה עמוקות (פ' ואתחנן, אופן ל ואופן קסט) במה שאמר רשב"י בתיקון"ז (בתיקון יג, דף כח ע"א) ש'שלמה' אותיות 'למשה', אלא שהיה צריך שלמה לבוא לסוד הפרה אדומה על ידי משה דווקא, שמתוך שידבוק בסודה כפי הנגלה בדעתו של משה, וכענין 'כתוב ישר' שהוא 'למשה' כאמור, ובוהו יהיו 'דברי אמת', שיתערב אפר פרת משה באפר פרתו, כלומר שתבוא דעתו של משה אצלו לכדי גילוי, ותִּטְהַר הטומאה. והוא כמובא בדברי רבנו האר"י שם בעץ חיים (שער מט, ג) שהיה עוסק שלמה כל חייו בסוד הפרה, לברר ולהוציא הטהור מהטמא, ולברר הטוב מהרע, וכמשה שעסק אף הוא בסוד דבר זה.

סיהרא באשלמותא

כי היתה מדרגת דעתו וחכמתו של שלמה כענין הלבנה, המקבלת אורה מה'חמה', שהיא כנגד מדרגת דעתו של משה, כמו שאמרו במסכת בבא בתרא (בדף עה ע"א) שפני משה נמשלו לפני חמה לפני יהושע כפני לבנה, וביאר הגר"א (בשה"ש א, א) שהוא כמו שאמרו בזוהר יתרו (בדף צה ע"א) שנמשלו ימי שלמה לעת מילוי הלבנה בשלימותה בחמשה עשר לחודש, כי חמשה עשר דורות היו מאברהם עד לדורו, כנגד ימי מלאת הלבנה מתחילת החודש עד לאמצעיתו, ומשה היה דור השישי מאברהם, וכנגד יום השישי לחודש, שהוא סוף הזמן בו נראית פגימת הלבנה וחסרונה, כי היה עוסק משה תמיד למלאות פגימתה ולתקן כל ענינה בשלימות, עד שבא יהושע בכוחו שהיה בדור השביעי, שכנגד תחילת הזמן בו פוסקת הלבנה להיראות בפגימתה וחסרונה, ומתחלת לבוא לכדי מילואה ושלימותה, ולכך היה יהושע כנגד 'פני לבנה'. אבל שלמה היה בדור החמשה עשר שהוא כנגד עת מילואה ושלימותה לגמרי, ובו באה דעתו של משה לכדי גילוי שלם כמו שאמר רבי יוסי בזוהר תרומה (בדף קמה ע"א), וכאור הלבנה המקבלת ביום חמשה עשר לחודש את אור החמה בשלימות, וכפי שהיה לעתיד לנצח בימות מלך המשיח.

אשר לא עלה עול

ובזה תלויה גאולתינו ופדות נפשנו, שיקרב לנו הקב"ה הימים אשר בן ישי חי. כי כל עיקר אריכות גלות אדום האחרונה בה אנו שרויים הוא מצד 'אשר לא עלה עול', שלא קיבלה עליה עולו של הקב"ה כאמור, וביאר השל"ה (פ' חקת, תר"א יג) שהוא כמו שאמרו בויקרא רבה (יג, ה) שכל הגלויות היו מגדלים הצדיקים, שהרי דניאל נתגדל אצל מלכות בבל, ומרדכי אצל מלכות פרס, ושמעון הצדיק אצל מלכות יון, אבל מלכות אדום לא די שאינה מגדלת הצדיקים אלא אף הרגה לרבי עקיבא וחבריו מעשרה הרוגי המלכות. היינו שתוקף גלותם היא מה שמחשיכים הם את הדכקות בדעת הצדיקים, שלא יהיה מי שילך וידרוש להוציא לאור תעלומה מדעתם של הצדיקים הנמשכת מדעת משה, לגלות אור דעתו בעולם ולהשלים הלבנה מפגימותה, אבל מתוך שיתגברו ישראל ליצא מתחת שליטת דעתם הטמאה ולדבוק באור דעת הצדיקים ולגלותה בעולם, הנה בזה הולכים וקרבים אנו אל טהרת הפרה יותר ויותר, שיכולע צד המוות לנצח ויעביר ה' רוח הטומאה מן הארץ, מתוך שתמלא דעה את ה' כמים לים מכסים.

כדי שיתן לו המקום רוח חכמה ובינה, והיתה כוונתו בזה כנגד משה שעלה שעלה למרום מ' יום, כמו שאמרו בילקוט שמעוני (משלי ריש רמז תתקט) שלכך פותח ספרו משלי במ"ם גדולה, ללמד שהתענה מ' יום שתנתן לו חכמת התורה כמשה שנאמר בו (בשמות לד, כח) "ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה", ורימז זאת בפירוש ידי משה על משלי (א, א) בתיבות 'משלי שלמה' שהם נוטריקון מ' יום שהתענה להדמות למש"ה.

אמרתי אחכמה

ועל כך אמר (בקהלת ז, כג) "כל זה נסיתי בחכמה, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", שנתכוין בזה על סוד הפרה כמו שאמרו במסכת יומא (בדף יד ע"א) ונדה (בדף ט ע"א), וכמו שאמרו בתנחומא (חקת, ו) ובבמדבר רבה (יט, ג) שעל אף שרבתה חכמתו מכל אדם שבעולם, ואף יותר מאדם הראשון, ואברהם, ומשה, ויוסף, ודוד המדבר, עם כל זה בפרשת פרה אדומה חקר ושאל ופשפש, ולא עמד עליה בחכמתו. וביאר השל"ה (כפ' חקת, תר"א ג בהגהה) שבאמת אף בה עמד שלמה, אלא שלא עמד על בוריה, כי מי שדורש וחוקר ומבין בעומק הענין ובא לידי הבנה שלא יוכל לירד לעומקו, הנה לחכם יחשב, וכענין מה שאמרו חכמים על הבורא יתברך (בחינת עולם יג, מה) ש'תכלית מה שנדע הוא שלא נדעוך', כי זוהי הנקראת 'חכמה' באמת, כאשר משיג האדם מה טעם שאינו יכול להשיג, ועל כך התפאר שלמה 'אמרתי אחכמה, והיא רחוקה', שזכיתי להשיג ש'היא רחוקה' ואיני יכול להשיגה, שבזה נחשב אני ל'חכם' באמת.

וכתוב ישר דברי אמת

ובזה היתה מדרגת נבואתו כמשה או קרובה לה, כמו שנחלקו רב ושמואל במסכת ראש השנה (בדף כא ע"ב) על מה שביקש 'למצוא דברי חפץ וכתוב ישר דברי אמת' (קהלת יב, י), שאחד אמר שביקש להיות כמשה, ויצתה בת קול ואמרה לו 'וכתוב ישר דברי אמת', שהרי כבר אמרה תורה (דברים לד, י) "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה", ואחד אמר שבנביאים לא קם, אבל במלכים קם (ודרש הכתוב 'ביקש קהלת למצוא דברי חפץ' בענין אחר).

ועיקר הדבר הוא מצד סוד הפרה, כמו שדרשו זאת במדרש שוחר טוב (ט, ב) ובילקוט שמעוני (קהלת רמז תתקט) שביקש לעמוד על עסקי פרה אדומה, והשיב לו הקב"ה 'וכתוב ישר דברי אמת', כבר כתבתי לך על ספרי יושר, עשה בישרות, עשה בתמימות, עשה באמונה, גזירה גזרתי, חוקה חקקתי, ואין להרהר אחריה, שנאמר (במדבר יט, ב) "זאת חוקת התורה". והוא מפני שסבר ששייך הוא לסוד הפרה מצד שורש נשמתו, כמו שהביא החיד"א בפתח עינים (בר"ה שם) וביוסף תהלות (תהלים עב, א) ביאור הדבר מרבני אשכנז, שמצא רמז במה שאמרה תורה (במדבר יט, יז) באפר הפרה "ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי" ששייכת חכמה זו אליו, כי ראשי תיבות הכתוב עולים 'שלמה', אבל יצאת בת קול ואמרה לו, הנה אמנם הטבת באמת לראות הראשי תיבות, אבל 'וכתוב ישר דברי אמת', שתעשה הראשי תיבות ביושר וכסדר הכתוב ותמצא שהוא 'למשה', כי רק לו גילה הקב"ה למשה טעמה וסודה. ובתורת משה לחתם סופר (במדבר יט, יז) הוסיף רמז נוסף בהמשך הכתוב 'מים חיים אל כלי', העולים בראשי תיבות 'אחכם', לרמזו שעל זה ביקש 'אמרתי אחכמה'.

"תבנה חומות ירושלים" (תהלים נא, כ)

משיעורים יום ה' ויגש תשע"ג ויום ב' שלח תשע"ט

א

לבקוע ולעבור את לבושי בכדי לבוא להחטיאו חלילה. ואותו הלבוש שבו היה רואה אדם הראשון הוא סוד האור הגנוז, ונרמז בכתוב (בראשית א, ג) "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", שבתחילה גילה הקב"ה את האור הגנוז, וכאשר ראה שעתידיים הנבראים לחטוא עמד וגנוז לצדיקים לעתיד לבוא כמו שאמר רבי אלעזר במסכת חגיגה (בדף יב ע"א), וזהו שכתוב 'יהי אור', שכל 'ויהי' הוא לשון צער כמו שאמרו במסכת מגילה (בדף י ע"ב), היינו שכבר מתחילת בריאת האור נרמז שעתידי הוא להסתלק, שאחר שיחטא יעמוד הקב"ה ויגנוז לעתיד לבוא, שיסורו ממנו אלו הלבושים שהיו 'לבושי אור', ויתן לו הקב"ה 'לבושי עור', שהוא לבוש מגושם.

בראשית בריאת האדם נאמר "ויעשה ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם" (בראשית ג, כא), ואמרו בבראשית רבה (כ, יב) שבספרו של רבי מאיר מצאו כתוב 'כתנות אור' באל"ף, ואמרו בזוהר פקודי (בדף רכט ע"ב) שקודם שחטא אדם הראשון היו לו כתנות אור שבהם היה רואה מסוף העולם ועד סופו, היינו שהיה רואה את התגלות מלכות ה' ב"ה, איך הוא יתברך מושל בכל העולמות מראש כל המדרגות, שהם עולמות המלאכים והעליונים, עד סוף ותכלית הגשמיות שבעולם הזה, שהם מדרגת הצומח והדומם, ומפני אלו הלבושים לא היה בו בפנימיותו את כח יצר הרע, כי אלו הלבושי אור היו מגן ושמירה עליו, ובהם ועל ידם נשפעה לו השגת הדעת לשמור את ציווי השי"ת, ולא יכולה היתה הרוח שטות להכנס בקרבו ולהחטיאו, והיה צריך היצר הרע

התורה והמצוות, שנדע ממנו יתברך כמו שפתח ואמר אליהו שם בתיקוניז

(בהקדמה, בדרך יז ע"ב), וכמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר בא (בדף מב ע"א).

ועיקר עסק התורה הוא בתורה שבעל פה, כי מאחר שהלבוש היותר קרוב אל הגוף הוא כנגד הלבוש 'עור' שיש בו טוב ורע, לכך עיקר הביורור הטוב מן הרע, המותר מן האסור, הטהור מן הטמא, הוא בתורה שבעל פה. שכאשר עוסק האדם בתורה שבעל פה צריך שיזכור אז את מקור התורה, שהם מורא רבך ומורא שמים, שהתורה שבעל פה הנמסרת על ידי החכמים היא כנגד מורא רבך, והתורה שבכתב שנצטוונו בה מה' ב"ה בגלוי היא כנגד מורא שמים, וכאשר מייחד לשתיהם הוא שלימות היראה, וכענין הכתוב (דברים ו, ג) "את ה' אלהיך תירא", ודרשו במסכת פסחים (בדף כב ע"ב) ש'את' לרבות תלמידי חכמים בה. וזוהר מתייחדים ב' הלבושים, לבושי ה'אור' שמצד אור החכמה והיראה, עם לבושי ה'עור' שמצד העביות שבאדם, וזוהר נולדת בו יראה שלימה, שהוא מורא רבך ומורא שמים.

ה

והתחברות הלבושים, שעל ידה זוכה האדם לחכמה גדולה וריבוי עצום בתורה שבעל פה, ובא לקדושה גדולה ולכל המדרגות, הוא על ידי ברכות התורה. כי בכדי להשיג לידיעה של תורה שבעל פה שהיא בדרך ריבוי הלימוד, מוכרח האדם ל'ברכה' שהיא כנגד האות ב', ובסוד 'בחכמה יבנה בית' (משלי כד, ג) כמו שאמר רשב"י בתיקוני זוהר חדש (בדף קלו ע"ב), והשגת הברכה היא על ידי יחוד ה'ברכה', שהיא ב', עם 'מקור הברכה', שהם החכמים מוסרי התורה, עד שמייחדה עם האל"ף, שהוא אלופו של עולם. וזהו 'ברוך' שהוא ב', 'אתה' שהוא אל"ף, שבכל ה'ברכה' שיש בידו יש גילוי ל'אלופו' של עולם. ולכן ענין 'ברכות התורה' הוא שבשעה שמכניס האדם ידיעת התורה למוחו ידע ויזכור את המקור לדברי התורה, כי הברכות הם יחוד הברכה עם מקורה, שהם החכמים שזכו ללבושי אור בתורתם שבעל פה, עד התורה שבכתב שבה הוא ציווי ה' בגילוי.

שהרי אמרו במסכת ברכות (בדף כב ע"א) שכפי שקבלת התורה בסיני היתה באימה וביראה ברית ובוזיע, כך צריך עסק התורה להיות באימה וביראה ברית ובוזיע, ובכדי שיבוא האדם ללמוד את התורה ביראה כנתינתה צריך שיעסוק בה מתוך התקשרות בסדר השתלשלות נתינתה ומסירתה, כי התורה היא אש כנאמר בה (בירמיה כג, כט) "הלווא כה דברי כאש", ובכדי שתאיר אש התורה באדם ויוכל לקבלה, צריך שהיא תהיה לו כה'אור' היוצא מן האש, וכענין 'מאורי אור', שהוא אור של טובה והנאה לאדם, ולא כ'אש' השורפת שאין יכול האדם לעמוד במחיצתה, וכענין 'מאורי אש', וזהו מתוך שיקשר עסק תורתו במקורה, כי כאשר ילמדה בלא סדר ההשתלשלות הרי היא כ'אש' ואינו יכול לקבלה, אבל כשלומדה מתוך התבוננות כיצד באה תורה לידינו, וכמו שכתוב (דברים לג, ד) "תורה ציוה לנו משה", שהוא מורא רבך, בזה יוכל לקבל התורה ותאיר בו, ויבוא ל'מורא שמים' באמת כראוי.

ו

כי העיקר בתורה הוא שיזכה האדם שתאיר בו התורה ותביאהו לקרבת ה' וליראה ממנו יתברך כראוי, שזהו מתוך חיבור לבושי ה'עור' שכנגד הדמות, עם לבושי האור שכנגד ה'צלם', שבה בא האדם בתורתו שתהיה לשמה, ובא על ידה להשראת השכינה, אבל כאשר לומד אדם בלא הרצון לבוא על ידי הלימוד בתורה ליראת ה' ולבטל מעצמו את לבושי ה'עור' ועביות הגוף, הנה אין נמשכת עליו הארה מה'צלם', שהוא לבושי 'אור' של כל הצדיקים ששורה אורם על דברי התורה בהם הוא עוסק, וזוהר נשאר בו לבוש ה'דמות', שהוא כנגד חוה ומדרגת האשה, בלא דבקותה ב'צלם'. והוא כענין שדרש רבי עקיבא במסכת סוטה (בדף יז ע"א) שכאשר איש ואשה זכו הרי ששכינה ביניהם, ואם לא זכו הרי שאש אוכלתן, שכאשר אין עסק האדם בתורתו לשמה, הוא כענין שאמר רבי אליעזר בירושלמי סוטה (פ"ג ה"ד) שמוטב ישרפו דברי תורה ואל ימסרו לנשים, כי אז אין מאירה התורה על האדם כ'אור', וכענין מאורי אור, ונעשית לו כ'אש' שאינו יכול לעמוד במחיצתה, וכענין מאורי אש.

וכשמסר משה את התורה ליהושע מסר לו עימה יחד את הדרך להיות דבוק ואחוז בלבושי 'אור', כי זוהי דרך משה רבנו וכל מוסרי התורה, שממשיכים הם תמיד יראה גדולה על עצמם בעסק התורה, שהיא 'ראשית חכמה יראת ה'', מתוך שמאירים בגופם מהלבושי 'אור' באל"ף, וכענין 'אאלפך חכמה' כאמור, וזוהר ממשיכים הם לישראל את כל הטובות בכל דור ודור, ושומרת ומגנת עליהם תורתם שיבואו לתכליתם כראוי. כי דרך התורה שקבע השי"ת שתעבור במסורה מדור למסרה יחד עם היראה ודרך העסק בה, שהוא ביטול הע' של הלבושי 'עור', וקיום לאל"ף של הלבושי 'אור', ובכדי להיות חלק מהתורה, שתהיה לו כענין 'מאורי אור', צריך שירצה האדם לקבל יחד עימה את היראה של כל הצדיקים שעסקו בה, שהיראה והמחשבה תמיד על מלכותו יתברך היא שהיתה הכלי בעבורם למסירת וקבלת התורה בכל הדורות, שבה מתאחדים ומתייחדים לבושי ה'עור' ומדככים באורם של לבושי ה'אור', להביא את האדם ליראה כראוי, ולכל טובה שבעולם ברוחניות וגשמיות.

ובכללות נקראים אלו הלבושים 'צלם', אבל כפרטות נקראים 'צלם' ו'דמות', וכענין שנאמר בראשית בריאת האדם "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" (בראשית א, כו), ואמר רשב"י בזוהר בראשית (בדף כב ע"ב) שהיה אז מאיר עליו אור ה'צלם', שהוא האור הגנוז, אבל לאחר שחטא נגנו אור ה'צלם', ונשאר בו הלבוש שנקרא 'דמות', שממנו נמשך הכתנות עור שהלבישו הקב"ה לאחר שחטא. וההפרש ביניהם, שלבוש ה'צלם' נמשך מאור החכמה והאות אל"ף, וכענין הנאמר באיוב (ג, לג) "ואאלפך חכמה", שנמשך לאדם חכמה שהיא יראת ה', ואינו חוטא, וכענין הכתוב (תהלים קיא, י) "ראשית חכמה יראת ה'", שהיא האור המקיף לאדם לשמרור מחטא. ולבוש ה'דמות' גם הוא מקיף לאדם, אלא שהוא היותר דבוק לאדם, והוא לבוש חשון המסתיר ומלביש לאור החכמה והצלם. ועל כך אמר קהלת (ב, ג) "וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הכסילות כיתרון האור מן החושך", שמלבוש ה'דמות' נמשך טוב ורע, ובהסתלקות האל"ף של הלבושי אור והצלם, מן הלבושי עור והדמות, בא האדם לכדי חטא חלילה. ועל כך תנא דבי רבי ישמעאל במסכת יומא (בדף לט ע"א) על הנאמר (בויקרא יא, מג) "ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם", אל תקרי ונטמתם אלא ונטמטם, ופירש רש"י ש'נטמתם' חסר אל"ף כתיב, כי עבירה מטמטמת ליבו של אדם, שאוטמת וסותמת אותו מכל חכמה. כי מתוך שנחסר ממנו האל"ף שכנגד החכמה ויראת ה' כאמור, בא לכדי עבירה חלילה.

ולכך צריך האדם להמשיך תמיד את הלבושי אור וליחדם עם לבושו שהוא לבושי עור, וכפי שיעור הדביקות שיהיה ביניהם כן מזדכך עביות וגסות לבוש העור. כי אלו הלבושים הם כאב ואם לאדם, וכענין שנאמר במשלי (א, א) "בן חכם ישמח אב וכן כסיל תוגת אמו", שהיראה נמשכת לאדם מהחכמה, שהיא כנגד האב ואור הצלם, וכמו שאמר רבי יוסי בזוהר תרומה (בדף קמה ע"ב) ש'אבא יסד ברתא', היינו שמאור החכמה נולדת היראה. אבל כשמסתלק ממנו אור הצלם, נשאר האדם עם המקיף שמצד הדמות והלבושי עור וללא הגנה ושמירה, ונכנסת בו הרוח שטות. ומפני שתמיד דבוק באדם לבוש זה המעורב מטוב ורע, אמר רב עמרם בשם רב במסכת בבא בתרא (בדף קסד ע"ב) שאין ניצול האדם מהרהורים בכל יום, והוא ענין שאמר דוד (בתהלים נא, ז) "ובחטא יחמתני אימי".

ג

וכשמאיר האור הגנוז שהוא לבושי אור, על 'דמות' האדם והם מתחברים כאחד, שמור האדם מן החטא, והולך ומזדכך גופו מעביותו, ואף נשמר מכל מיני פגעים ופורענות. וכמובא בזוהר ויחי (בדף רכ ע"א) שכל פגע וחולי שיש לאדם הוא מפני שסר ממנו אור הצלם, וכענין הכתוב (במדבר יד, ט) "סר צלם מעליהם". ומובא שם עוד, שקודם שמסתלק האדם סרים ממנו ב' צלמים הללו של ה'צלם' וה'דמות', וכענין שנאמר בשיר השירים (ב, ז) "עד שיפוח היום ונסו הצללים", שהם שניים. והם ב' לבושים שהם כנגד זכר ונקבה, שהאחד הוא כנגד תיקון הלבוש של אדם הראשון שהוא ה'צלם', והשני כנגד תיקון הלבוש של חוה ששמע לה אדה"ר, שהוא 'דמות', וכן אמר רבי יוסי בזוהר שמיני (בדף לה ע"ב) ש'צלם' הוא מצד הדוכרא, ו'דמות' הוא מצד הנוקבא.

וב' צללים הללו הם כנגד תורה שבכתב ותורה שבעל פה, כי כל הלבוש והשמירה לאדם היא על ידי התורה, שכאשר פוגם האדם באיזה חלק מרמ"ח מצוות עשה או שס"ה לא תעשה, שהם כנגד רמ"ח אברים ושס"א גידים, בזה מחליש הוא חלילה את האור מה'צלם' הנמשך עליו באותו אבר שכנגדו בגופו, ומסתלק ממנו אור החכמה כנגדו, עד נעשית לו העבירה כהיתר חלילה, וכן כשגובר חלק הרע מאוד באור ה'דמות' שלו, נמשך חולי וכיוצא בזה באותו אבר.

ד

והצלם ולבוש ה'אור' שבתורה הוא מצד מדרגת 'אדם', וכנגד התורה שבכתב, וכמו שאמר רשב"י בתיקוניז (תיקון כה, בדף ע"א) שספר התורה הוא כהאות ו', שהוא דרגת יעקב שהיא כנגד 'אדם'. וה'דמות' ולבושי העור שבתורה הם מצד מדרגת 'חוה', וכנגד התורה שבעל פה, וכמו שפתח ואמר אליהו בתיקוניז (בהקדמה, דף יז ע"א) 'מלכות פה, תורה שבעל פה קרינן לה'. והוא מפני שמדרגת חוה היא מצד הפה, כמו שאמרו במסכת קידושין (בדף מט ע"ב) שעשרה קבין של שיחה ירדו לעולם ותשעה נטלו נשים, ומשמעות הדבר שעיקר הדיבור שירד לעולם הוא בעבור עסק התורה שבעל פה, שהיא מידת מלכות נוקבא כאמור, ובה על ידה מתקנים את לבושי ה'עור' שכנגד חוה.

וצריך להמשיך את הלבושי 'אור' וליחדם עם הלבושי 'עור' ולזככם, שימשיך האדם בעסק תורתו את החכמה והיראה על כל גופו, עד שיאיר בו צננוץ מהאור הגנוז ויזכה להכיר מתוך עסק תורתו במלכותו וממשלתו של ה' ב"ה מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, שהם הצומח והדומם, על כל פנים לפי ערכו ומדרגתו, וכפי מה שיתחברו יחד אלו הלבושים כפי מדרגתו. וכך ילך מחיל אל חיל ויזכה להכיר עוד ביחודו ומלכותו של ה' ב"ה, שהוא תכלית כל

ביטול והכנעת צד המוות, כמו שאמר רב במסכת שבת (בדף נה ע"א) שת' הוא כנגד התחיה מחד, וכנגד המוות מאידך. וזה 'איש' שהיא נוטריקון אש י"ה, כי כאשר אין בה שלמות זו, שכנגד יום הט"ו לחודש, הנה נשאר אותיות א"ש, שהוא עירוב טוב ורע, שיכול הוא להנות מאורה מחד, אבל מאידך יכולה היא לשרוף ולכלות לו חלילה. ולכן נקראת הַאֲשָׁה 'חומה', כמו שדרשו במסכת 'במות (בדף סג ע"ב) מה שכתוב "נקבה תסובב גבר" (ירמיה לא, כא), כי שלמות המקיפים והחומה הוא דוקא כשמייחד ה'צלם' עם ה'דמות', שהוא כנגד חוה.

ט

כי הנה חומות ירושלים הם דבר עצום וסוד גדול, שמתוך שהיו משמרים ישראל את חומותיה כראוי היה הקשר של עם ישראל לירושלים וליראה במדרגה גדולה, שהיה כל עסק תורתם ביראה ברתת ובזיע מתוך שהיו קשורים תמיד בכל הצדיקים שמסרו את התורה, וזוה דבקו בלבושי 'אור', שהוא מורא רבך ומורא שמים כאמור. ועל זה נאמר בישיעיהו (ע"ב, 1) "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה", שהיו לומדים את התורה במסירותם בכדי להמשיך את היראה לירושלים ולשמר חומותיה. כי שומרי החומות הם בעלי התורה שנקראים 'בתי ערי חומה' כמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר בהר (בדף קח ע"ב), שהם ההגנה של ישראל, וכמובא בזוהר חדש רות (בדף צג ע"א) שיעקב שהוא עמוד התורה עומד כקריה מוקפת חומה על בניו בכדי שלא ישלטו בהם הדין.

ועיקר מלכות ה' ב"ה מתגלית על ידי החומה, שהיא האור המקיף על ירושלים כמובא בדברי רבנו האר"י בשער הכוונות (בדרוש א דתיקון חצות), ולכן כתיב (תהלים נא, כ) "תבנה חומות ירושלים", כי עיקר ירושלים והיראה הם החומות כמובא שם בדברי רבנו האר"י. ולכן קודם שנשרף בית ה' בתשעה באב קדם לזה בקיעת החומות ב"ז בתמוז, וקודם שהובקעו החומות צרו על ירושלים מ' בטבת. כי בכדי להשפיל את ישראל צריכים היו האויבים לנתקם תחילה מהיראה והאור המקיף, ומלבושי ה'אור' הנמשכים מהצדיקים מוסרי התורה, ובעבור כך סיבבה הסטרא אחרא את החומות.

ועל כך שאלו במסכת בבא מציעא (בדף פה ע"א) על מה אבדה הארץ, שהיא היראה, וכענין שכתוב (בתהלים ע"ט, ט) "ארץ יראה ושקטה", והשיבו שהוא מפני שלא ברכו בתורה תחילה. כי ברכת התורה היא הזכרון וההתבוננות במקור ומסירת התורה כאמור, שהיא האל"ף והחכמה שהיא המולידה ליראת ה'. שכאשר נחרבה החומה ולא דבקו ישראל באל"ף ונתקיים בהם 'ונטמתם בם' חסר א' כאמור, הנה מתוך כך אבדה מאיתנו היראה, שהיא 'אאלפך חכמה' שהם תרין אלפין, כנגד בית ראשון וכנגד בית שני, ומפני שנחרבה החומה, בקעה הסטרא אחרא את הלבושים של ישראל ונכנסה בנו הטומאה ועול הגלות.

אבל לעתיד ישיב לנו הקב"ה את האות אל"ף שכנגד החכמה המולידה ליראה, וזוה תהיה ה'גולה' ל'גאולה', ויתקיים הכתוב (תהלים נא, כ) "היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים", ש'היטיבה' הוא מלשון מיטיב את הנרות כמובא בזוהר משפטים (בדף קח ע"א), כי 'ישוכו החומות להיות כלבושי 'אור' ומקיפי ה'צלם', ובהם ועל ידם תשוב היראה לכל הבריות וידעו ממנו יתברך וממלכותו מסוף העולם ועד סופו, מתוך שיכירו וידעו שמלכותו בכל משלה.

וכפי שכל החורבן החל ב' בטבת שצרו על החומות, כך כל הנסיון של האדם הוא כשהוא במצור וקשה לו וצר לו, והעיקר שלא יפחד, כי כל הפלת החומות באה תחילה על ידי תרועות הסטרא אחרא המסבכת החומות, שמתוך כך הם נופלות ובא האדם לחלישות הדעת שאינו יכול יותר לשמור על קדושתו. והדרך שישמור אז האדם על הלבוש וההגנה היא, שלמרות שיש בו לבושי עור, שהוא יצר הרע בתוקפו שמסוכבו, יהיה דבק בעבודת ה' שיש לפניו מתוך אמונה בכל דברי חכמים, שהוא ענין מורא רבך וברכות התורה. ואף אם אדם נכשל בחטאים חלילה, כאשר יתעורר תיכף לשמור על לבושי מתוך השמיעה לדברי הצדיקים, יוכל לשוב עד לפני השי"ת כראוי, וכרחב שזכתה לכל מה שזכתה מתוך ששמרה על החומות והאמינה בתום וביושר בכל יציאת מצרים ומעשי השי"ת, וזוה על אף שהייתה בדיוסא תחתונה שאין למטה ממנה, הנה מתוך כך למקום הקרוב ביותר למסירת התורה, שנשאה יהושע בן נון כמו שאמרו במסכת מגילה (בדף יד ע"ב), והכל מכח מה ששמרה על המקיפים והלבושים שהם סוד החומות, וכנאמר בה (ביהושע ב, טו) "כי ביתה בקיר החומה ובחומה היא יושבת".

ומתוך שעוברת ונמסרת התורה כראוי מדור לדור מתקשרים ומתאחדים הדורות כולם להיות למקשה אחת של גילוי כבוד ה' בעולם, וזהו תורה לשמה. כי בכדי לעסוק בתורה לשמה צריך לייחד העבר עם העתיד, כי העבר הוא היראה הגדולה שיש ממעשה בראשית, וכנגד הכתנות אור שהיה לאדה"ר קודם החטא, והוא כענין התורה שבכתב, שבה הוא הגילוי של שורש הכל, והעתיד הוא כנגד התורה שבעל פה, כי החכמים הם שמגלים את תכלית הבריאה, שהיא להביא לבנין בית המקדש השלישי, ולתחיית המתים, ולגלות מלכות ה' ב"ה בעולם. וזהו שצריך האדן להמשיך 'ברכה' לעולם בעסק לימודו, שמחד יזכור את העבר ושורש התורה, שהם לבושי ה'אור', ומאידך יזכור את העתיד בתכלית לימוד התורה, שהיא להביא לגילוי מלכות שמים בבנין בית המקדש ותחיית המתים, שהוא שלימות התיקון ללבושי ה'עור'.

וכאשר עוסק אדם בתורה ולא בא על ידה לגילוי לשם מה הוא חי ולשם מה הוא לומד, הרי שאינו קשור בלבושי ה'אור', אבל כשיש בדעתו בעסק תורתו את ההתבוננות על שורש התורה ומקורה, שהם החכמים מוסרי התורה עד משה רבנו, בזה בא ליראה כראוי, שידוע הוא לשם מה הוא חי ולומד, שהוא התגלות מלכות שמים וביאת בן דוד, וזוה מתייחדים העבר עם העתיד בתורתו, שהוא תורה לשמה.

וזוה מתייחד דרך משה עם הגילוי של דוד, כי גילוי שורש התורה והעבר נעשה על ידי משה רבנו, כי במעמד הסנה השיל משה את לבושי ה'עור' וגילה את לבושי ה'אור' כמו שאמר רשב"י בתיקון"ו (בתיקון יב, בדף כז ע"א), והוא שלימות תורה שבכתב כאמור. ודוד המלך המשיך את הגואל העתיד, שהוא שיתקן בשלימות את לבושי ה'עור', שהוא שלימות התורה שבכתב. ועל כך אמרו בזוהר תרומה (בדף קנו ע"א) שבשעה שנסתלק משה ננעלה תורה שבכתב, ובשעה שהסתלק דוד ננעלה תורה שבעל פה. כי משה הוא סוף ותכלית שורש התורה ומסירתה וגילוי לבושי ה'אור' כאמור, ואין מי שהשיג יותר ממנו, ומדוד ואילך הוא סוף התיקון של לבושי ה'עור', שזוה מתוך ההתבוננות על תכלית התורה והמצוות, שהיא להביא לבנין בית ה', וכענין שאמר דוד בתהלים (קלב, ה) "עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב".

ח

ולכן דוד שהיה מתקן חטא אדם הראשון כמובא בספר הליקוטים (כ"פ האזינו), חי שבעים שנה שנטל מאדה"ר, כי היה מתקן את ה'ע' של 'לבושי ה'עור' והופכם ללבושי 'אור' מתוך שביטל כל עביות הגוף, וכמו שאמר דוד (בתהלים קט, כב) "ולבי חלל בקרב". כי אדה"ר צריך היה לחיות אלף שנה כנגד האל"ף, אבל על ידי חוה נחסר ממנו ע' שנים כנגד לבושי העור, ודוד היה מתקנם, ולכן עי"ן במילואה (העולה כמנין ק"ל) חסר אל"ף במילואה (העולה כמנין קי"א) עולה י"ט כמספר חוה, שהיא כנגד לבושי העור שנתקן על ידי דוד. ולכן המשיך דוד את שלמה המלך שהיה חכם מכל האדם, וכל מה ששלמה ביקש היה חכמה, כי היה כנגד שלימות לבושי ה'אור' שהוא ענין 'אאלפך חכמה'. ומפני כך לא היו לדוד חומות, היינו שהיה יוצא תמיד למלחמה, אבל שלמה לעומתו לא היה יוצא למלחמות, כי היה כדוגמת כרכים המוקפים חומה, כמובא כל זה במגיד מישרים (פ' ויקהל מהדור"ק).

ועל כך מובא בזוהר בכמה מקומות שבית המקדש עשוי כדמות אדם, והחומות הם כאור מקיף לאדם, שעל ידם היתה את השמירה ההגנה ונמשכה היראה לכלל ישראל ולעולם כולו, ולכן עסק התורה בזמן שבית המקדש היה קיים היה הוא במדרגה גדולה לאין שיעור. ודוד הוא כנגד התחדשות אור הלבנה בתוקפה שהוא י"ד בחודש, וכנרמז בשמו 'דוד' העולה כמנין י"ד, ושלמה הוא כנגד שלימות אור הלבנה שהוא בט"ו לחודש, וכנרמז בשמו 'שלמה' העולה בגימטריא קטנה ט"ו, כי מאברהם שהחל לתקן את לבושי העור, עד לשלמה, הם ט"ו צדיקים, כמובא בזוהר יתרו (בדף פה ע"א), ובזוהר חדש חוקת (בדף סג ע"ב). ושלמה היה כנגד שלימות הלבנה, כי הוא המשיך את המקיפים ואור הצלם הכללי בפועל על כלל ישראל וירושלים, שהיא שלימות היראה, וכנרמז בשמה 'ירושלים' שהיא נוטריקון 'ראה שלם' כמובא בבראשית רבה (נ, ט).

והוא טעם שבפורים הפרושים קוראים ב"ד, אבל המוקפים קוראים בט"ו, שהוא שלימות המקיפים ואור הצלם. כי הלבנה היא כנגד לבושי ה'עור' כאמור, וכשהיא נתקנת בשלימות ביום ט"ו לחודש, הוא כנגד הקפת העיר בחומה. והוא כנגד לבוש ה'דמות' שהוא כנגד האות מ' שהיא כחומה, כי הוא נוטריקון ד' מ' ת', ד' כשהיא פרוצה, מ' שהיא כחומה, ת' שיש בה את השלימות ואת

קחו חלק במפעל הקודש

המעונינים להצטרף למערך הרכזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מידי שבוע את גיליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות 076.5995991 או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com